

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4.50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unitatei”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Să se facă lumină!

De oarece tot mai mult teren cuprinde acusa perfidă, aruncată de siarele maghiare, că adecă în chestia înființării noiei Episcopii de Hajdudorogh, nu toți Episcopii noștri și-au făcut datorința, de a protesta în po-trivă ei, după cum trebuia, și după cum aveam dreptul să așteptăm dela Ei, — cerem din nou și cu toată insistința, ca cei în drept, să publice toate actele referitoare la această chestie, spre a se face odată de-plină lumină și spre a astupa gura clevetitorilor.

Românii dela orașe.

Ardealul e românesc — afară de orașe. Aceste cuvinte le cetim în toate notele de călătorii, publicate de foi, reviste, broșuri în toate limbile Europei. Dară și dacă ar fi mut tipariul, ar trebui să o vedem noi aceasta, că Ardealul e românesc afară de orașe cari sunt străine cel puțin în felul cum ni se prezintă ochilor.

Și pe când trecătorii o constată aceasta unul după altul, iar noi o vedem și trebuie să o constatăm zilnic, vine statistica oficială a țării și ne dă de minciună. Ce spuneți voi, că orașele nu sunt românești, când aproape nu e oraș în ținut românesc, care să nu numere între locuitorii săi mii de Români? Și aci nu vorbim numai de Sibiu, Făgăraș, Brașov, Arad etc. dară sunt și acelea orașe, cari în conștiința publică românească trec de coplesite total de străini, cum sunt cele din Marmația, Bihor și țara ungurească. Noi însă ne vom restrânge aci la acelea, cari sunt mai aproape ochilor noștri, cari deși au o număroasă poporație românească sunt totuși străine și înstrăinate. Aci e bunăoară Clujul, nu numai cu numeroși lo-

cuitori români, dară și cu un puternic și încheiat jur românesc care în toate nevoile gravitează spre el. Cutezare-ar oare cineva să zică: Clujul este atâta românesc, pe cât îl face numărul și averea locuitorilor români ai lui și ai jurului care îl susține? Mai e Aiudul într'un ținut curat românesc. O parte mare a mocanilor din Munții apuseni înclină exclusiv spre Aiud. Orașul însuși are o mulțime de locuitori români cari trăesc acolo ca meseriași, proprietari și servitori. Și totuși? Îți trebuie un deosebit noroc, ca după un căutat minuțios să poți descifra și numai un nume quasi românesc de pe tablele multe cu mine și ortografie străină. D'apoi încă Turda? Un ținut mai românesc și o poziție mai splendidă de oraș, care să concentreze și să atragă la sine și cele mai îndepărtate cătune ale bogatului său jur, închipui nu se poate. Tot așa Bălgăradul, Mediașul, Vașarheiul, Deva, Hunedoara etc. etc. toate cu poporație însămnată românească, cu jur românesc și sunt străine, străine. Rău stăm și cu orașele mici, unde străinii abia de ieri alaltăieri le-au schimbat fața românească total. Aci e în apropiere Teiușul, un orașel cu mare viitor și în continuă dezvoltare. Locuitorii lui sunt afară de oficiali și negustori toți Români. Și încă ce proprietari harnici și ce moșieri buni! Treceti însă prin piață și străzile principale și un sfânt nume românesc nu veți afla. Adecă vorba vine, am aflat pe „Popa testvérek” din care am dedus că proprietariul boltei e român. Român e poate și „Oczoj Szilárd” dintr'o veche tablă deasupra unei bolte, dar Pap Gergely pare-mi-se rotar e de bună seama Român pentru că a cutezat a-și spune subț numele de mai sus și cel românesc „Gligor Popa”.

Din ce trebuie să constatăm,

că Românii noștri pe lângă toată importanța lor numerică, chiar și unde ca proprietari și moșieri sunt superiori tuturor celorlalți orașeni străini, nu să știu validita, ci se pierd cu totul în marea străină atotcotropitoare.

Ei bine, atunci pentruce mai îndemnăm noi oamenii, ca să dea năvală orașelor? Pentruce mai trimitem băeții din școli la meserii, îndemnându-i să se așeze la orașe, unde prin munca priceperă și inima lor să formeze temeliala stratului românesc acolo? Ori ca să-i perdem și pe aceștia și să înmulțim și mai mult străinii la orașe prin ei?

Căci orice om cuminte, la toate acestea, numai într'un chip poate rezona: Dacă Românii noștri dela orașe nu pot să se afirme acasă la ei, unde s'au născut, unde au crescut, cum vor putea atunci să prospereze Românii veniți de aiea, cari acolo nu cunosc pe nime, nu au pe nime? Dacă cei, cari acolo au batâr la periferii casă părintască, neamuri, cunoscuți, iar ei de când au fost copii au fost tot în mediul orășenesc, unde cunosc oameni, fluctuații, miserii, unde vieța îți dă îndrumările de traiu și speculă pentru viitor; dacă aceștia fug de orașul lor, sau îl lasă pradă străinilor, ca aceia cu spiritul lor și munca lor să-l stăpânească, atunci ce să caute acolo industriașii noștri dela sate, cari pleacă cu lumea în cap și nădejdea în suflet, ca să se așeze într'un oraș de unde cei de baștină fug? Căci e de fapt ceva foarte caracteristic, când mai cetești pe la concurse și numele tinerilor născuți în cutare oraș, că vin și își îmbie viitorul lor carierelor învățătoarești ori preotești, căci el acasă la el, în oraș, unde trăiesc mii de venetici, nu se știe validita.

Nu trebuie decât un sever control a statisticeii oficiale pe câteva

decenii îndărăpt, ca să ne convinsem, că Românii noștri dela orașeni nici un progres acolo n'au realizat, pe nici un teren. Ca locuitorii ai periferiilor se îndestulesc cu puținul, ce li-l ofere ocupațiunea lor zilnică și lasă tot terenul, ca să-l exploateze străinii. Nici chiar în suburbiile lor nu e a lor negoțul și industria.

Iată pentru ce cugetăm noi, că e timpul suprem, să atragem atențiunea mai ales a preoțimei noastre dela orașe, ca prin o politică înțeleaptă să îndrepte silințele orașenilor noștri spre orașul lor, pe care ei trebuie să-l stăpânească cu munca și priceperea lor. Nu la oficii să le stea capul, și să lase negoțul și industria în mâinile străinilor, cari trăiesc de pe spatele noastre, ci să se ridice odată de prin suburbii și să meargă în oraș, pe care ei îl cunosc și unde ei se pot valida mai bine. Cu ceilalți ai noștri, cari vin sforadic și își încep meseria în orașe, nu vom prinde rădăcini niciodată acolo. — Orașele sunt ale lor, ei pot trăi mai ușor acolo și se pot valida mai bine — *ca Români*. Dar ca Români de inimă, nu ca ploați. Căci poziția noastră la orașe, ei sunt în primul rând chemați, să o apere.

Noi și „Alkotmány“. La tresărirea noastră, ca dintr'un vis urit, în fața nedreptății ce ni-s'a făcut, prin despoierea,

fără întrebare, a unei părți așa de însemnată de credincioși, cari se rugau lui Dumnezeu românește — faimosul „Alkotmány“, care trece de-a fi și catolic — ne amenință și ne acuză strașnic. Că încercările noastre de-a nu primi cu nici un preț noua episcopie, sunt amestec de politică națională. Că cu politica aceasta să hage bine de seamă Românii ce fac.

Da, noi Românii în Biserică ne mai aveam sprijinul nostru tare. Biserica noastră este națională românească; prin Ea se afirmă și s'a afirmat de veacuri ființa noastră de națiune română.

Guvernul a observat, că Biserica românească sfâșiată ar putea fi un alt mijloc pentru maghiarizare. Și a făcut-o. A făcut-o doar aceasta, din alte scopuri. Ce zice Alk. acum, ca să-i deschidem apoi filele, de pe vremea, când cu apariția bunei papale — și să studiem logică!

Va trebui să ne zvircolim; ni-o cere aceasta nouă imperios ființa și sângele nostru, care nu rabdă infecțiune. Pe lângă toate tragerile de clopot ale perciunaților cari conduc azi o mare parte, din foile șoviniste maghiar, — ne vom pretinde drepturile în țeara aceasta, care am apărut-o de veacuri; țara în care chiar și canonicul Karácsony ar voi să ne ascundă trecutul și existența noastră, dela început, pe aceste plaiuri.

Și toate aceste ce scop vor fi având? Noi înțelegem prea bine.

Dreptul celor mici.

(Un cuvânt la situația noastră actuală.)

— Articol din afară. —

(*iro*) Că noțiunea dreptului cât e de elastică în zilele noastre, — o vedem și experimentăm zilnic.

Și poate nici nu ne crucim prea-prea

în fața sumedeniei de anomalii, câte ne împetrițează viața pas-de-pas, după ce știm, că concluziunile deduse din principiile rudimentare ale dreptului firesc: oameni le fac și tot oameni le aplică. Le strecorează în cadre legale, pun pe ele sancțiuni înalte, și-apoi le dau vânt în viață, pentru ca acolo tot oameni să le pună mai departe în practică, pentru obținerea svârcolirilor omenești într-o anumită alvie, spre un țel precizat prealabil.

De drept, că omul, ca ființă socială, însuș a simțit dintru început lipsa noțiunii de drept și tot însuș a și pretins aplicarea acestuia întru armonizarea relațiilor, câte îl leagă în cele trei direcții: către Dumnezeu, către sine însuș și către semenul său.

Concertul lumii însă cu legile lui toate, prezintă un labirint necuprins de mare și până când unaștețecare din miliardele de norme mici și mari ajunge să fie implinită, — cine știe, câte victime mărunte nu rămân pe margine de drum.

*

În aplicarea legilor omenești — nu odată vedem, cum defavorul atinge mai ales pe cei în minoritate, și oamenii trec liniștiți la ordinea zilei, deși nedreptatea e evidentă. Iată deci *suferința celor mici...* e interesant, că d. e. evoluția lumii și mersul universului, pe lângă toată frumusețea lor, nu cruță nimic, ci mătură fără îndurare tot ce le stă în cale.

Deci dacă și în largul necuprins al naturii povăța de pe urmă rămâne tot aceeași, că *vis major* precedit: e numai firesc, ca și în relațiile noastre omenești să de așteptăm la același mers al lucrurilor, cu atâta excepțiune doar, câtă pretinde teleologia faptică a lumii. — N'avem, decât să ne străduim să ajungem la tot mai multă: *vis major*! Va să zică: să luptăm trăind și să trăim luptând pentru fiecare clipă următoare. Concentrarea cât mai strânsă a elementelor

FOIȚA.

A murit Greblă.

Din casa dindărăpt, de unde acum la bătrânețe rar eșia afară, Greblă auzi larma mare pe uliță. De strigăte de copii și răs de oameni mari era plină ulița, care trecea pe drept de el, ca și când un ospăț s'ar fi ivit în chiot și voie bună, cum e obiceiul. Eși și el repede la poartă, cu pipa în gură și fără șerpar, și să uita prost la vale, de unde veneau o mulțime de oameni la deal unde ședea el. Din toate casele eșia câte un cap pe ferestră, iar pela porțiță jucău copii de bucuria celor ce se apropia.

Greblă își increți fruntea cât putu, uitându-se să vadă ce-i, întrebând și pe vecini, cari erau cu ochi mai buni decât el, că oare ce mătăhăli vin încoace? Aceia încă umflau din umeri zicând: că de bună seamă sunt niște comedianți. Se și iviră îndată niște șăpci roșii cu bumbi scilpicioși pe deasupra mulțimei, erau parcă niște capete de husari, cari veneau ată către curtea lui Greblă. Ei, acum văzu și el, că erau husari, în hainele lor și se trase în porțiță, ca să le facă loc, să poată trece. Ce nu-i fu mirarea însă, când cel dintâiu se oprește, se uită la casa lui, la numărul dela porțiță, la Greblă...

— Dta Greblă Ion?

— Eu die răspuse Greblă spăriat și se uita și mai prost la mulțimea, ce sta să bată în palmii de bucurie. Văzu, că husariu ținea ceva de căpăstru, ce sămăna a fi măgar, dar nu era, cal încă n'ar fi zis nime să fie — era o așa minune, cum scriu gazetele, că sunt prin țări îndepărtate. Ba când Greblă se uita la toți, văzu îndărăptul jupânului încă patru capete înșăpate, cari toți țineau de căpăstru câte o dihanie de aceasta. Rădeau și vecinii, rândeau să moară.

— Și ce vreți die? întrebă într'un târziu Greblă pe husar, care cânta cuvinte să-i spună, de ce a venit și nu prea afa. Îi scoase din încurcătură încurând pargariul satului, care se sbātu într'aceea prin mulțime și veni oblu la Greblă.

— Ți-au adus caii. Știi că i-ai dat pentru manevre. Vreau să ți-i dea în seamă.

O liniște mare se făcu, până ce pargariul spuse acestea cu glas tare lui Greblă, căci bătrân era acum și auzia cam greu. Dar liniștea ținu numai o clipă, căci când mulțimea mare auzia de ce este vorba, se porni la un răs încât se cutremurau ferestrele caselor.

Greblă rămasă cu gura căscată. Deschise porțița fără să știe ce face și lăsă să intre în curte husarii cu caii. Nu putu însă apoi, ca pe urma lor să nu năpădească și lumea de afară în curte, căci aci la largul

voia să se mai desăteze cu cai lui Greblă. Numai acum văzu sârmanul Greblă, că ce sunt dihanțiile aceste, când husarii îi puseră căpeștele în mâni și își văzură de drum. Veniseră și femeile de prin vecini și era un hohot în curtea lui Greblă, de care n'a mai fost nici odată.

— Caii lui Greblă, caii lui Greblă! strigau cu toți ca nebuni și își ștergea lacrimile, ce le curgeau păraie din ochi, de răsul fără sfârșit. Numai Greblă sta crunt în mulțime și se uita așa de prost, încât se părea, că are să cadă jos. Nu-și credea ochilor. Se uita la Murgu cel cu șaua. Nu se poate, se gândi el. Murgu e cu o schioapă mai mare. Acesta, care e înaintea lui, nici cal nu poate fi! E parcă opărit, căci păr pe el nu e, decât dacă dai cu mâna pe deasupra, când te zgărie niște rădăcini, mărunte, eșite deasupra. Cam așa, cum rămân pe obraz după ce se rade cineva. Poate fi cel mult un cal în pielea goală. Dar apoi ce piele! De ar fi fost într'o culoare. Niște fășii de petece negre, punctate cu alb și roșu, mai încolo alte petece galbene cu pete negre — era sârmanul cal petecit pe deantregul. Niște urechioaie, cât cărpătorele se plecoșau în două direcții fluturând în vânt neputincioase și ostenite. D'apoi încă picioarele? Subțiri, de să-ți fie teamă că se rup sub povara unei burți ciudate și eșite de sub coastele respectabile, ce curgeau pe spinarea calului la vale, ca niște păraie. Coamă

mai mici pentru o rezistență cât mai efectivă în fața puhoiului celor mari — e și posibilă dar și de lipsă; e chiar condiție de viață pentru elementele, cări divizate, ori singuratică, nu rezistă îndestul.

Acesta e cel mai genuin drept firesc al celor mici, pe care nime nu-l poate nici ataca, nici răpi.

*

Avem și noi, Românii, un dozar bunisor de amăreli vechi, — dar mai ales: nouă. Le cunoaștem cu toții. Discuțiile, ce s'au pornit d. e. în jurul noii episcopii eline, cine știe până când se vor mai trăgăna! Ar fi însă o tactică mult nenorocită din partea noastră, dacă în fața multelor rane, din câte singerăm, totul ce am face s'ar mărgini acolo, că bocindu-ne am descânta numai deasupra ranelor, ori ce-i mai rău: ne-am recrimina numai unii pe alții, pierzându-ne vremea cu sporovăieli, pe când timpul tace și trece, lăsându-ne tot mai îndărăpt în cetățuile noastre înguste și întunecate, pline de neîndestuliri.

În special noi Românii uniți, cari o ducem chiar azi între două focuri, avem un pomelnic întreg de plângeri, cari nu mai suferă nici un moment de întârziere. De ce n'am mărturisit-o: suntem puțini și mici, precum puțini și mici suntem Românii peste tot în asemănare cu cele mai de seamă neamuri învecinate.

Nu târguiești, sferi și injurii ne-ar trebui nouă în cumpăna nevoilor de azi, — ci mișcare și viață nouă pe întreaga linie.

Noi suntem în primul rând aceia, căroră le sună: dreptul celor mici! Lezinea acestora e: muncă conștientă și unitară, fără priviri distrase în dreapta și în stânga.

Pe când ne tânguim în sus, clopoțind la porți încuiate, — ori ne mâncăm unii pe alții în fața unui fapt împlinit deja, cași

episcopia menționată: ne pierdem urmele și ne turburăm rândurile în așa măsură, încât orice ispită nouă ne-ar putea găsi și mai desolați, aplicându-ne lovituri, pe cari numai Dumnezeu știe, cum le-am mai petrece.

Frații noștri neuniți încă ar mai putea slăbi din injuriile, cari absolut nimic nu folosese în împrejurările date. Să nu uităm, că nici când nu putem ști, ce mai potopește cumva ziua de mâine asupra noastră. Astăzi nouă — mâine vouă! — Sărbii d. e. au fost doar, mare parte, politicieni destul de astuți, și totuși le-a scăpat autonomia printre degete.

Să ne aducem apoi aminte de alegerea de episcop de ieri-alaltăieri din Caransebeș, când s'a dovedit mai clar decât ori când, cât e de iluzorie mult trimbițata autonomie alui Șaguna...

Unii oameni dau cu sila pe naivul și din adins uită acest fapt, — pe când ar trebui să-și mai aducă încă bine aminte, cum au jucat chiar dânșii atunci la poruncă, și — umiliți s'au întors și a treia oră la aceeaș urdă...

Nu cumva au înrolat atunci și uniții coloane întregi de zeflemele și injurii la adresa neuniților fără prihană? Imi pare — că nu!

În schimb însă s'au pornit aceiași umiliți fără prihană cu tărăbana mare asupra noastră acum, când ispita a șuerat cu coasa deasupra capetelor noastre! Numai de n'am fi prea neostoici, și tunari cu prea mult foc bengalic...

— E vorba, că stăm în fața unei legi, al cărei sfârșit ori care ar fi: înseamnă pentru noi toți un aspru memento al vremilor, în cari trăim.

Pe seama uniților, noua episcopie elină, e cu un ultim indemn mai mult spre o regenerare în toate direcțiile de până acum, — iar pe seama neuniților de fel nu: drep-

tul de-a exploata o eventualitate de forță majoră, cași aceasta, pentru a descărca puicioasă împotriva unui așezământ de veacuri, căruia înșiși neuniții au a-și mulțumi conștienta demnității.

A fost și aceasta — în cele din urmă — o lovitură ca și multe altele, de cari nu întotdeauna ne cruță cursul firesc al lumii din jurul nostru.

Ea ni-se prezintă deja în forma unei legi, care însă numai într'acel caz ne poate definitiv strica, dacă nu ne vom ști reculege noi înșine. Unicul lucru cuminte ar fi deci: să lăsăm patimile oarbe — altora, iar noi să ne desmetecim odată totalmente și să ne vedem de cap, nu cumva ziua de mâine să mai urnească asupra noastră vre-o surprindere și mai grea!

Și deoarece — durere — încă n'a răsarit soarele binecuvântării noastre, ca, fără împerechieri și ură păgână, să putem lauda pe Domnul mari și tari, — ne rămâne un singur expedient: *dreptul celor mici*: să muncim înainte, dar cu mijloace mai alese și mai cu spor, cu vederi mai largi și lumină mai multă, și fără a ne blăstăma mereu și a ne scoate ochii unii altora, ca hamesiții desperați, — spre răsul lumii și spre rușinea noastră a tuturor...

Academia română.

Concursuri pentru premii.

1912.

B) Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

(Continuare).

9. Premiul Adamachi, de 5.000 lei (divizibil), se va da, în sesiunea generală din 1914, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

nu mai avea calul, decât de două degete, iar din ținta din frunte îi rămăsă numai un punct alb, pe care nu-l puteai zări decât aproape de tot. Se uita Greblă și la piciorul drept, care era pintenog mai înainte și acolo văzu de fapt o dungă albă, rămasă din fâșia lată de mai înainte. Numai acum se sperie el. Până aci tot crezu, că glumesc cei adunați, acum însă începu a i-se strânge inima: Dar dacă-s chiar caii lui? Aruncă iute o privire și peste ceilalți cai: Mărgineanu, Roibu, Seceleana. Stau toți cu capetele plecate la pământ cu urechile fluturând și rași, într'o piele desperată. Unul nu era între ei, ca el să poată jura, că e a lui. Toți cu ceva mai mari ca măgarii, dar mai mici decât caii, cu picioarele ca fusele și burta eșită. Și totuși... Din urma de coamă, din vorbele oamenilor! Se întorcea lumea cu el și strângea cât putu cele patru căpestre, pe cari i-le lăsa căprarul de husari în mână. Părgariul satului îi tot zicea ceva, ce el nu auzia și fluturând o hârtie în vânt mereu l'îndeamnă să iscălească. În curte sgomotul era tot mai mare, veneau oameni dela câmp și intrau să vadă ce-i? Greble, furci, câte o sapă se ridica din mulțime, care prin noii veniți câștigă nouă puteri în sgomot și răs.

— Hi Murgu, zise aci unul, care îl îndemna pe sârmanul cal cu coada dela sapă să se miște din loc, să-l vadă cei din curte și în mers cum își mișcă cotorul ciupelit dela coadă, care l'au lăsat după manevrele militare.

Pe Greblă îl prinse mânia.

— Dar ce vreți mă?, strigă acum aprins. Ce gândiți voi, aici e târg? Stați!

Trânti din mâni căpestrele și porni repede pe cele câteva trepte în casă. Se făcu îndată o mare liniște. Copiii și muierile de abiau încăpeau pe porțițe, de unde o luară în fuga mare în jos către sat. Cu Greblă nu era de glumit, știau ei bine. Chiar și bărbații își văzură repede de drum. Când eși Greblă cu pușca în spate în curte numai părgariul mai era cu caii de cap și scrisoarea în mână. Trămura acum părgariul, căci se temea, nu cumva omul năcăjit să-și răzbune asupra lui.

— Și te cară din curte dela mine, până ce nu pun pușca la ochiu, zise cu ochii scăpărători părgariului. Că-ți dau scrisori!!

Eși și acela cum putu în uliță, unde de abia câte un om de după câte un colț de casă se mai vedea, cum trece repede înainte.

Că un nebun porni acum Greblă cu pușca în spinare prin curte. Îi venea să-o sloboadă în cineva. Sângele îi clocotea în tâmpile de sta să-l doboare la pământ.

— Mișeii! Cum m'au făcut de batjocură.

Părău începură ai curge lacrimile. Cine l'a pus să-și dea caii la cătane? Vezi ce-i face lăcomia! Pentru cele câteva parale, câte i-le plătesc, a cugetat, că e mai bine ceva

decât nimic. Cu lucrul și așa a cam gătat până la sămănat, iar până atunci... Caii lui! Cum n'au fost cai în șapte sate. Îi erau mai scumpi ca lumina ochilor. Și acum iată cum i-au adus îndărăpt! Nici în batjocură. Tunși până în piele, fără coamă, fără coadă. Se porni în sus și în jos. Parcă auzia cum rîde satul de el. Îi tremurau fălcile, când văzu, că din coadele stofoase, mari, de abia le rămase un ciomp, ca o coadă roasă de mătură. Privirea i-se întunecă, lumea se învârte cu el, simția că are să cadă. În clipa aceasta o detunătură cutremură văzduhul. Tropot sălbatec de cai o ia către grădină și un bubuit greu ca și căderea unui corp scutură pământul de sub picioarele lui. Când se ridică fumul Greblă zări pe Murgul sbătându-se în sânge. Vru să plece repede peste el, dar se opri. Puse mâna la inimă și căzu la pământ

A murit.

1.

Căci e Cuvântul...

Avem o iconiță veche

În colțul casei dinainte

Și-mi place mult, căci e străveche

Și-mi place Domnul ei cuminte...

Căci e Cuvântul... e Mesia...

E solul păcii profetite,

Menit să spulbere urgia

Atâtor veacuri obidite...

Sentimentul religios în populația noastră rurală. (Deciz. 28 Maiu 1909).

Lucrarea se va face după următorul program:

I.

1. Resturile păgânești în credința popoului român.

2. Inrîurirea creștinismului și plămuirea sentimentului religios combinat din cele două elemente: păgânismul și creștinismul.

3. Influențele istorice asupra bisericii noastre.

4. Influența bisericii asupra istoriei noastre naționale.

II.

5. Sentimentul religios în poezia populară și în descântăce.

6. Sentimentul religios în literatura basmelor și poveștilor.

III.

7. Starea actuală a sentimentului religios, așa cum rezultă din:

a) Raporturile țăranilor cu biserica și lucrurile sfinte.

b) Raporturile țăranilor cu preoții.

c) Raporturile țăranilor cu justiția. Jurământul. Cu ce sentimente se prezintă țăranul în fața instanțelor la jurământ.

d) Raporturile sociale și economice ale țăranilor între ei, cari cad sub inrîurirea religioasă.

8. Școala și sentimentul religios.

Concluzie. Trebuința sentimentului religios pentru disciplinarea etică și socială a țăranimii române.

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1913.

10. *Premiul Alexandru Bodeșcu*, de 1.500 lei, se va da, în sesiunea generală din 1914, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Revoluția din 1821 în țările noastre. (Deciz. 18 Maiu 1911).

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1913.

11. *Marele Premiu General Ioan Carp și Maria Carp*, de 7.000 lei, se va da, în

*Și-i restignit... bătut cu cuie
Pe lemnul crucii, de ocară
Broul jâr' de cetățuie
Și Domnitorul jâr' de țară...*

*Și-i curge sângele 'n șiroaie
Din rana palmii pironite
Și-i ars de sânge și de ploaie
Și buzele-i sunt ofilite...*

*La poala crucii o muiere,
Cu chipul supt, ca fața morții
Se sbate 'n maștera-i durere
Și blastă măsură sorții...*

*E o Regină 'ngenunchiată
Ajunsă soră cu pustiul...*

*E Maica sfântă... preacurată...
Fecioara ce-și deplânge... Finl...
Chinciuș 1912.*

AUREL NAN.

sesiunea generală din 1915, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Istoria culturii românești dela 1821 până în zilele noastre.

Se va arăta dezvoltarea culturii intelectuale în toate manifestările ei mai însemnate. (Deciz. 26 Maiu 1910).

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1914.

12. *Premiul Alexandru Ioan Cuza*, de 6.000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1916, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Istoria hreslelor în Principatele române. (Deciz. 18 Maiu 1911).

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1915.

13. *Premiul Eliade-Rădulescu*, de 5.000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1916, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Relațiile noastre cu Turcia dela pacea dela Chincic-Cainargi până la proclamarea independenței. (Deciz. 18 Maiu 1911).

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1915.

14. *Premiul Năsturel*, de 5.000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1916, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Administrația austriacă în Oltenia, Bănat și Transilvania până la pacea de Belgrad. (Deciz. 18 Maiu 1911).

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1915.

15. *Premiul Adamachi*, de 5.000 lei (divizibil), se va da, în sesiunea generală din 1917, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Valurile (trojanele), drumurile și cetățile romane din toate țările locuite de Români. (Deciz. 23 Maiu 1912).

Autorul va alcătui un repertoriu sumar, dar complet și metodic, al tuturor valurilor, drumurilor și cetăților romane, ale căror urme, singurele ce ne-au mai rămas dela romani, se mai cunosc până astăzi la noi. În acest scop, pe lângă lucrările speciale de arheologie și epigrafie, se va ține seamă de relațiile cronicarilor români și străini și de notele călătorilor străini cari le-au descris sau semnalat, precum și de vechile noastre hotărnicii de moșii, în cari de multe ori valurile, drumurile și cetățile se întâmpină ca semne de hotar. Pentru fiecare, se va culege cu multă atențiune ori-ce tradiție sau povestă ce se leagă de ele; iar la stârșitul lucrării se va întocmi o hartă istorică cu toată preciziunea cuvenită, spre a fi la îndemână ori-cui, mai ales în vederea conservării și ocrotirii lui de către autoritățile publice.

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1916.

16. *Premiul Neuschotz*, de 2.000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1917, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Istoria costumului la Români până la 1821. — (Deciz. 26 Maiu 1912).

Cercetarea se va mărgini la istoria

îmbrăcăminte și obiectelor de găteală, cari au putut fi aduse de obicei și din alte țări; iar din industria casnică națională se vor arăta numai produsele ei în legătură cu portul nostru în trecut. Aceste produse ar fi: țesăturile, alesăturile și cusăturile pe diferite pânze: de mătase, în humbac etc., apoi împletiturile și găteala părului.

Autorul se va ocupa și cu costumele Voevoților, Domnițelor, boierilor și jupânițelor noastre, cercetând foile de zestre, parte publicate, parte inedite, din colecții de documente a Academiei sau din alte părți. Va studia de asemenea picturile murale de pe la biserici și va căuta se lămurească înțelesul cuvițelor vechi ca: socman, cumănac, râteze, brâu mocadin și altele, ce se găsesc, fie în cărți, fie în vechile noastre documente.

Lucrarea va avea și gravuri alese.

Terminul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1916.

(Va urma.)

Diverse.

Limba engleză, se compune din 40.499 cuvinte și anume: 3 articoli, 20.500 substantive, 9.200 adjective, 40 pronume, 7823 verbe regulate, 2600 adverbe, 69 prepozițiuni, 19 conjuncțiuni și 68 interjecțiuni. Dintre aceste 40.499 cuvinte, 6.733 sunt de origine latină, 4812 franceze, iar restul cu excepțiunea alor 1359 cuvinte, cât fac elementele grecești și italiene, — sunt de origine engleză.

*

Vârsta celor mai însemnați astronomi. Galileu, unul dintre cei mai mari astronomi, a murit în vârstă de 87 ani, Helvetius de 76 ani, Copernicus 70, Flamsteed, cu toate că avea un corp bolnăvicios și îndeplinia o muncă uriașă, — a trăit 73 ani, Bradley 70, Maskelyne 79, Herschel cel bătrân 84. Iată câteva date grăitoare despre viața acelor cari petrec mai mult în insomnie.

*

Ciudățeni din India. Intre multele ciudățeni aflătoare în India este și următoarea: Barbierii acestora sunt așa de îndemânatici la briciu, încât cel pe care-l rade abia simte. Din aceasta Indienii au prins obiceiul de-a ațipi pe când se rădeau, iar câte odată chiar a adormi. Azi acest obicei a devenit un fel de lege pentru ei, așa, că ei socotesc de un mare păcat, a te rade deștept.

*

Căsătoria lui Luther. E lucru cunoscut, că Luther, marele reformator a fost căsătorit. Nevasta lui călugăriță de ocupațiune, se numea Caterina Bora. Luther, când a făcut pasul acesta era de 43 ani. La ceremonia religioasă însă servită de Pomeramus, nu i-a luat parte nici un prietin. Iar când aceștia i-au imputat marea greșală, se spune, că măestrul a răspuns cu o îndrăsneală ironică: „S'a zis, că lumea și Satana ar râde mult, dacă m-aș însura, ei bine, eu vreau să-i fac să rădă“.

*

Filip Haas și Fii
Fabrica: Sopron.

(39) 11-20

fabricanți de tapete și de stofe pentru mobile în Cluj, strada Unio Nr. 3. Mare asortiment în tapete și stofe de mobile, în perdele de stofă și de dantelă, plapome, linoleie, pânze cerate și tapete veritabile persiane.
Aranjamente complete pentru hotelurile și scalde.

Cele dintâi foi umoristice la Români. Cea dintâi a apărut în 1859 cu titlul „Ținutul” ca un fel de adăns la ziarul „Românul”. După o apariție de 25 numere, a încetat. De-odată cu aceasta a apărut o altă foie umoristică „Spiridușul”, care de asemenea a apăs în scurtă vreme. A treia foie umoristică datată tot, cam din aceeași vreme, e „Nichiperca” apărând și aceasta, numai câte-va numere.

Dela aceste încoace au apărut tot mai multe foi umoristice, dar viața lungă, cine știe din ce pricină, aproape nici una nu a prea avut. *Spic.*

Reviste.

Mangra. Răsleț, ca un păcat răstăcit, printre șirele coloanelor chilometrice, cari se ocupau, în zilele trecute, cu drumul lui *Lukács*, la Aiud — dai și de numele *Mangra*.

În trenul special, printre conți cu mustața răsucită, la mesele încărcate cu monete strălucitoare, printre oficanți de tot soiul — fără muștrări de conștiință (?) — călugărul de lege românească *Mangra* se plimba în cămeșă. Ură și dispreț, durere și compătimire ni-se descarcă din suflet asupra acestor trădători ai năcăjitului nostru neam.

Și voim să-i uităm parcă; nici să ne mai gândim la ei, — dar silueta de stafie al acestui călugăr — ne zdrobește nu alta; cumpăindu-i purcederile lui pământene, pe-o clipă îți vine să prinzi de piept pe cel care ar cuteza să afirme, că în vinele acestui călugăr, — s'ar mai afla vre-o moleculă de sânge românesc...

Vor trece vremi. Va fi uitată demult silueta lui — dar baccilii boalei, care-l persecută, vor trece veacuri și neamul nostru tot va mai avea de lucru cu ei.

Complicații balcanice. Even-tualitățile, pe cari le încreștam cu câteva zile înainte, din situația stărilor Turciei, — sunt pe cale de-a lua ființă. Balcanii fierb de dorul flăcărilor, în butul tuturor acelor cari ar mai trage la îndoeală posibilitatea unei astfel de eventualități.

Se vorbește, deși mai mult așa numai pe jumătate despre o apropiată vizită la Sinaia, a unui trimis otoman. Caraghioșii slavi, de pe coastele anticilor *Hemu*, de săptămâni întregi trec tot din meetinguri în meetinguri prin cari nici ei nu știu ce voesc; Muntenegrenii s'au prins cu arnăuții la pârueală în toată forma, — deși nici ei nu știu ce voesc cu aceasta.

Iar în largurile Turciei?

Se pare tot mai învederat, că peste prăpăstioasele platouri ale Balcanilor, falfăie din aripile-i largi un suflu ciudat, al unui duh, care până în urma urmelor cine știe ce va fi voind?

Par'că te-ai plictisit de-atâta zdroabă și imprășteală ce se plănuește, cu deosebire din partea Bulgarilor — fără nici un rezultat bineînțeles. Neastâmpărarea asta însă, colosul rânjet al Rusiei și vicleanul zimbet de împăciuitoare al Austro-Ungariei — au observat-o cu multă conștiințiozitate.

Noutăți.

Numărul proximal al „Unirii” va apărea numai Sâmbătă.

Pentru sfânta Casă din Loreto sau mai binevoit a contribui următorii: Multonor. Ioan Pop preot gr.-catolic în Aurora (America de Nord) 25 cor., Reverendism. Tit Bud a colectat dela preoții din tractul Sighetului 12 cor., soția unui vice-protopop, de pe Câmpie 5 cor. 40 fil., Lucreția și Octavian Botean fii preotului din Nușfalău-Becleanului, 6 cor., dela credincioșii din același Nușfalău 2 cor., Aurelia Mureșan fiica preotului din Piatra 5 cor., Multonor. Demetriu Cionca preot în Bârsăul de jos — dela sine și dela credincioși: 36 cor., Iuliu Dragoș preot în Sântejude — și familia 15 cor., Paul Nodiș preot în Mal 5 cor., Vasile Pop vice-prot. onor. preot în Oarța-de-jos a colectat 28 cor., Iosif Nemeș preotul Lăpușului-român 4 cor., dela credincioșii din Poiana Botizii 6 cor., Clemente Pop a colectat dela credincioșii din Noțig 28 cor. 20 f., Ioan David notar cercual în Ardan, soția sa Susana și fiul Leon 15 cor., Mărioara Bosdoc fiica preotului din Ciucud-de-câmpie a colectat 41 cor. 15 fil. dela următorii: dela familia preotului Ioan Bosdoc 11 cor., Lina Moldovan 4 cor., Samuil Coccoare 74 fil., Todosia Blaga 80 fil., Măriuca Vlăsa 1 cor., Maria Vlăsa 2 cor. 20 fil., Artenie Coccoare 60 fil., Lina Coccoare 1 cor. 20 fil., Nastasie Beldea 1 cor. 30 fil., Chirilă Călugăr 3 cor. 30 fil., Paraschiva Mureșan 1 cor., Maria Mărginean 1 cor., Teodor Moldovan 1 cor., Ilie Beldean 1 cor., Maria Călugăr 60 fil., Lina Călugăr 90 fil., Senia Beldean 61 fil., Florea Lupan 2 cor. 30 fil., Anisia Șoanca 2 cor. 60 fil., Ioan Moldovan 3 cor., Vasile N. 1 cor., din Gherla și din jur s'au colectat 57 cor. 70 fil. Gherla la 20 August 1912. Dr. Victor Bojor.

A. S. Prințul Carol al României, după informațiile foilor maghiare, se spune, că va intra în armata austro-ungară, spre a-și perfecționa studiile militare.

Contele Berchtold, ministrul de externe al Austro-Ungariei, cu soția și conzilierul său Hoyos sunt oaspeții regelui Carol al României, la Sinaia, de Sâmbătă. Toate foile se ocupă de aceasta călătorie, al cărei scop îl înregistrează în fel și formă.

Delavrancea a terminat o nouă piesă: *Hagi Tudose*, care se va juca, la începutul noanei stagiuni în Teatrul Național, din București.

Strălucitul succes al unui medic român la Paris. Zilnic se aude, de-o vreme încoace, despre minunile geniului invențios al neamului nostru. Din România, Ardeal, America, din cele mai îndepărte colțuri locuite de Români vin vești despre vre-o invenție românească minunând pe streini și făcând să strălucească de mândrie fiecare suflare românească.

Mai în urmă semnăm cazul următor: Dr. C. Leonte, fiul marelui conducător al cauzei Românilor macedoneni, — a reușit să facă o altuire osteo articulară, într'un caz foarte complicat. Comunicându-și rezultatul obținut Societății de chirurgie din Paris, dr. Tuffier a făcut numitei societăți un raport plin de elogii la adresa medicului român. Între altele a spus: Operația făcută într-o regiune foarte complicată, tocmai în palma mâinii, între degete și închietură este foarte complicată. Ea a reușit de minune astfel că mișcărilor sunt absolut libere în noua articulară.

Ileanda-Mare. Pe 25 August st. n., Dumineca trecută, președintele deputaților noștri dr. T. Mihali și-a invitat alegătorii la Ileanda-mare pentru a-și ținea darea de seamă și pentru a desbata unele chestii privitoare la viața noastră politică, în împrejurările actuale.

Nikita regele Muntenegrenilor a dat ordin aspru de-a înceta, la granițele țării sale, ori-ce manifestare războinică mai de parte.

Inscrierile la universitatea din Budapesta. Pentru semestrul prim 1912—1913 inscrierile durează dela 1 până la 12 Septembrie. Acei studenți cari sunt împedecați să se prezente la acest termiu, se pot inscrie în urma unei petiționări până cel mai târziu, în 14 Octombrie. Petițiile pentru liberarea de banii colegiali se pot înainta până la 12 Septembrie, iar voluntarii până în 8 Octombrie. Banii colegiali pentru un semestru sunt 75 cor., iar taxa de inscriere este 10 cor. 20 bani.

O principesă rusă se sinucide Principesa rusă, Druski în vîrstă de 28 ani s'a sinucis prin otrăvire. Pricina se crede, vre-o dragoste nenorocită.

Circuitul Munteniei 1912. În România s'a aranjat o mare întrecere de biciclete numită: circuitul Munteniei. Bicicliștii, cari iau parte la această întrecere au să facă o cale de 800 km., în linia: București—Alesandria—Turnul-Măgurele—Caracal—Craiova—T-Severin—Baia-de-Aramă—T-Jiu—Râmnic-Vâlcea—C-Argeș—Pitești—București. Circuitul s'a început Sâmbăta trecută.

Etatea omului medie-modernă. Se socotește 40 ani. Înainte cu 100 de ani se socotea anul al 30-lea. Cu 400 ani înainte, al 18—20-lea.

„Turnul de veghe” al fiiciei „Ujság”, conștiințios își are alarmele lui de i-se năzare de nu, vre-un simptom al primejdiei valahe. Între halucinațiile-i mai proaspete se ocupă și cu oláh-român, că adecă guvernul a dat ordin de-a se folosi de-aici încolo român și nu oláh, din oficiu.

La aceasta nespălatul perciunat umfându-să în pene zice: „Bine-i, fie români (románok) și să le fie spre sănătate noul nume (?) care l'au căpătat din grația guvernului, numai apoi numele acesta să și-i cinstească mai bine”. Ța, Ța.

Expoziție de vite. Cu scop de a înainta economia de vite, „Reuniunea română de agricultură din comit. Sibiiului“, va aranja la 8 Septembrie n. 1912 în comuna Sebeșul-de-sus, o expoziție de vite împreună cu distribuire de premii în bani. Expoziția se va mărgini de astădată la vite cornute cu excepțiunea caprelor. Expoziția se va ține în ziua amintită, începând dela 10 ore înainte de amiază și până la 1 oară după-amiază, când va urma premiarea. La expoziție nu se primesc decât vitele locuitorilor din comunele: Sebeșul-de-sus, Sebeșul-de-jos, Porcești, Racovița, Avrig și Bradu. Pentru vitele aduse afară de Sebeșul-de-sus se cer pașapoarte în regulă. Oile trebuie espuse în grupe de cel mai puțin 3 capete, altcum nu se premiază.

Petreceri. „Reuniunea sodalilor români din Cluj“ invită cu toată onoarea la petrecerea cu joc ce o va aranja Duminică, în 8 Septembrie n. 1912 în restaurantul „Nistor“ (vis-a-vis de teatrul de vară) începând la orele 8 seara.

— **Despărțământul Dej** al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ își va ține adunarea generală anuală în Ocna-Dejului la 8 Septembrie n. 1912 după-amiază la 4 ore în sala cea mare dela hotelul „Thorockai“. Cu aceasta ocaziune în aceeași sală seara la 7^{1/2} ore diletanții cercului filial din Dej al societății pentru fond de teatru român vor da în favorul despărțământului Dej al „Asociațiunii“ reprezentare teatrală jucându-se piezele populare: „O Sâmbătă norocoasă“, de I. V. și „Arvinte și Pepelea“, de V. Alesandri.

Zăpadă. Din Karcag se anunță, că pe acolo au prins a cădea fulgi de zăpadă zilele trecute, obducând împrejurimile cu o crustă suptire albă, care însă în scurtă vreme apoi s'a topit.

Meeting jidovesc. Și jidovii, voesc să țină un mare meeting, în care să se discute diverse puncte de interes jidovesc. S'a pornit o apriga propagandă prin Sătmar în vederea acestui scop — și jidovii se zice, că se însuflețesc grozav.

A căzut din tren. Pe trenul personal dintre Budapesta—Seghedin, un lucrător a căzut din tren suferind leziuni grave. Nenorocitul, în nesimțire, a fost transportat în spitalul din Seghedin, unde zace încă tot în nesimțire.

Posta Redacțiunii.

Manuscrisele nu se înapoiază.

»Scrisoare«. Versuri de dragoste nu publicăm. De ce n-ai trimis-o direct la destinație... nu cumva vei fi greșit adresa?

R. P. Se poate să fim mai »îngăduitori« în ale »literaturii« — dar pentru aceea nu urmează să publicăm ori ce »încercare tinerească«.

»Vis de toamnă«. Dacă nu i-ar lipsi duioșia cu care ai vrea să-ți fie presărat »visul« — ar merge. Și e foarte explicabil. Să mai fi avut răbdare câteva săptămâni, cu »sezonul« căderii frunzelor, poate a fi dat ceva.

N. M. »Rev. pol. și lit.« își are redacția proprie. Când va apărea Nrul proximo, nici noi nu știm.

Păr. G. Avem vre-o patru-cinci foi populare, cari în adevăr sunt foarte bine îngrijite. Nouă însă ni-se pare, că mai cu plăcere ar fi cetită de ori care sătean român »Solia Satelor« — care este scrisă cu o îngrijire rară și este prinsă în mână cu multă dragoste, chiar și de intelectuali. La redacție ne venia — dar de-o vreme, nu ne mai vine.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.

(Continuare).

— Mulțămesc lui Dumnezeu! — E aici! Suntem scăpați!

Marquis-ul încă a fost surprins văzându-se în față cu însoțitorul acelei fete, despre care pozitiv credea că-i acasă, și care de ieri începând îl preocupă într'una.

— De unde vii? Cine-i mântuit? — îl întreba marquis-ul.

— E scăpată o conteasă, regina frumuseții, a răspuns Habacuc, aproape pierzându-și prezența de predicator.

— Contesa Blanca? — strigă marquis-ul ridicându-se de pe scaun.

— Așază-te pe scaun, măria-ta, și ascultă-mă să-ți spun liniștit fiindcă avem de lucru cu oameni foarte astuți. — zise Habacuc. Să ni întăi în clar cu toate și numai după aceea să faci planuri pentru scăpare.

— Vorbește pentru Dumnezeu!

— Oștirea hugenoților, care ne-a dat-o Samuil să ne însoțească până la Autremont — zise Habacuc — nu ne-a condus pe drumul cel adevărat, ci prin pădure sub pretext, că acesta e mai scurt și mai sigur. Și nu peste mult am observat, că ei ne duc tocmai în direcție contrară.

— Stați — am strigat eu — noi trebuie să mergem în Autremont și călătorim către Normandia.

— Numai acum observi, zise Joel.

Nu mergem în Autremont, ci în Ribaux și de acolo probabil pe cealaltă lume.

— Inzadar a demândat contesa să ne întoarcem înapoi. Nici nu o ascuita nimeni. Blăstămății de ei ne-au prins frânele dela cai noștri și cu puterea ne-au dus cu ei. — Ne-au amenințat cu moarte dacă nu-i urmăm. Astfel am ajuns în Ribaux. Pe contesa Blanca au separat-o de însoțitoarea ei și au închis-o într'o odaie separată. Unde au dus pe însoțitoarea ei? nu știu deoarece eu am stat de pază lângă ușa contesei noastre. Aseară s'a escat un sgomot în întreg satul. Fiecare striga din răsuputeri. — Am înțeles, că pe credincioșii Domnului i-au atacat înaintea Dubourg-ului și au măcelărit mulți dintre ei. Cum m'am simțit în noaptea trecută nici nu-ți pot spune. — Credeam, că nemernicii în fiecare minut vor năvăli și asupra contesei noastre, căci blăstămau mereu pe papistași. În zori de zi am aflat, că pe însoțitoarea contesei au spânzurat-o, măcar-că ea a fost fiica lui Dubourg. Blanca nici n'a știut despre lucrul ăsta și nici nu-i permis să știe. În sfârșit a venit la mine Samuil Caleb. L-am certat aspru. M'a numit fiul satanei, pentru că am zis, că fiica lui Dubourg e însoțitoarea Blancei.

N-am făcut în sfârșit atent, că ce soarte așteaptă pe hugenoții, cari vor năcăji numai pe fiica contelui Autremont.

Asupra lor va cădea și răzbunarea marquis-ului Riviere, în grija căruia e încredințată Blanca. Se vede, că vorbele mele au influențat asupra lui.

— Drept ai prietino Habacuc! zise Caleb. Noi nu suntem așa dejosiți să uci-

dem o femeie papistașe. — Vor judeca alții mai puternici decât noi.

— Apoi au condus nobila dșoară la casa satului, unde au închis-o într'o odaie din turn și acolo o păzesc țărani.

Marquis-ul s'a ridicat furios.

— Ceriu și pământ a zis el. Aceștia sunt fiii lui Dumnezeu? Adevărații slujitori ai cuvintelor Domnului? Nemernicii de ei trădători blăstămați și infami!

Cuprins de mânie și-a încins sabia și-a pus coiful pe cap și a ieșit din odaie.

— Ce vrei să începi dle marquis?

— Urmează-mi! — zise fără să mă privească sau să se uite îndărăt.

Ambii s'au grăbit repede la casa orașului, unde se afla carcerul pentru prizonieri. Aici se afla și chilia în care se țineau ședințele.

Acolo era Joel cu câțiva țărani, cari erau întinși pe lăviți. Prezența lui Hugo i-a conturbat pe toți.

— Voi sunteți păzitorii contesei Blanca — zise către țărani, într'un ton amenințător.

Țărani se ridicară de pe lăviți și priviau cu ochi mirați la marquis.

— Ați înțeles? — repetă și mai amenințător. Voi sunteți păzitorii contesei Blanca?

— La tot cazul — a zis Joel. De prezent ne-a cuprins somnul, căci n'am dormit de două zile și două nopți. Pe lângă aceea cu sabiile noastre am curățit pământul Canaanului, unde am sămănat sămânța cea adevărată a cuvântului lui Dumnezeu. Cu toate că dormitaserăm, credem, că dșoara n'a fugit deoarece, zidurile sunt tari, ferestrele sunt provăzute cu rociuri de fier și închizătorile sunt bune.

— Unde-i contesa?

— Acolo, a zis Joel, arătând spre o ușă de fier.

Riviere s'a apropiat de ușă și a bătut dar n'a primit nici un răspuns. A repetat zicând:

— Nu te speria nobilă dșoară, sunt eu Hugo Riviere.

A ascultat de nou

— A bate la ușă nu folosește nimic, zise Joel. După ușă e un ambit, apoi iarăși o ușă și numai după aceea urmează odaia ei. Deci poți bate cât vrei, frumoasa strigoaie nu te va auzi.

— Ce? Strigoaie?

— Sigura, așa mi-a spus părintele Samuil. Ia e în stare să scoată din minți, chiar și pe cel mai viteaz dintre luptătorii religiei creștine. Deci e strigoaie.

— Aproape și eu cred, că-i strigoaie zise Habacuc.

Joel l-a privit cam rece.

— Mergi și-i povestește acestea lui Samuil Caleb, care a pus sub anatema pe frumoasa contesă.

— La cine-i cheia închisorii? — întrebă marquis-ul.

— E la Samuil Caleb, a răspuns unul dintre țărani.

Hugo s'a depărtat, și însoțit de Habacuc au mers la locuința predicatorului Caleb i-a primit foarte indiferent.

— Ce ai cutezat să faci dle predicator? a întrebat marquis-ul. — Contesa Blanca a fost pusă sub scutul meu. Dta te-ai angajat, că însoțită de oameni de încredere o vei trimite în Autremont și acum cum să-mi

explic necredința asta? Până acolo merge mișela dtale, că pe fiica unui hugenot, o încarcerezi iar pe însoțitoarea ei o spânzuri? Ești cu mintea întreagă? Spune-mi.

Acest atac n'a influențat de loc asupra lui Caleb. Ascunzându-și mâinile în mâinile largi ale caputului privi la marquis.

— Pentru ce mă ataci fără să ai cât de puțin adevăr? Eu ți-am promis, că pe contesă o voi trimite în Autremont, ceea ce ea și întâmplat; și-apoi nu Autremont-ul a fost locul prefript unde să meargă, ci, deocamdată Ribaux.

— Ești mare mișel — strigă marquis-ul.

— Pe însoțitoarea contesei n'am omorât-o, ci am ucis pe fiica papistașului Dubourg, zise Samuil. Asta am făcut-o conform poruncii Domnului; căci scris este: „Celce varsă sângele altuia, al lui încă trebuie vărsat“. — Iar Dubourg încă a ucis multime de hugenoți. — Deci uciderea fetei lui a fost o pedeapsă meritată pentru el. A fost făcută conform bibliei. — Dta însă n'ai spus adevărul atunci când ne-ai zis, că fata e însoțitoarea contesei și nu-i fiica lui Dubourg. — Ai voit să ne tragi pe sfoară.

— Eu am știut, că dșoara e însoțitoarea contesei — a replicat Hugo.

— Pentru aceea e bine dle marquis, ca fiecare să facă, după cum îi dictează spiritul lui Dumnezeu. — Noi încă nu voim să ne înșele contesa Blanca, deoarece ea e pa-pietășă și nu să ține de ceata aleșilor lui Dumnezeu.

— Și de ar fi catolică, ce interes ai avea dta?

— Ah! Aud eu bine? zise Caleb! Aderentul lui Coligny protejază pe catolici?

— Sub protecția mea am dat o fată a unui hugenot înflăcărat și pretind eliberarea ei.

— Pretinzi un lucru imposibil, un lucru, care nu aparține misiunii tale — zise Caleb, disparând într-o odaie din vecini.

S'a reîntors însă de grabă, aducând cu sine o șcutulă mică.

— Primește, aici sunt două mii de franci. Atâta jertfim noi pentru războiul împotriva catolicilor.

— Nu primesc nimic! — zise marquis-ul, până când Blanca nu va fi eliberată și nu va fi dată sub grija mea.

Caleb a rămas câțva timp întristat apoi privi spre marquis.

— Dle! Dta treci peste marginea războiului ce o ai. Admiralul te-a trimis să faci colectă de bani și nu să iei sub scutul tău pe aceia pe cari noi îi strivim cu sabia.

— În fața admiralului, mă voiu lepăta la timpul său și sunt convins, că Coligny încă îmi va accepta planurile mele.

— Voiești să ne fi acuzator?

— La tot cazul!

— Voiești să faci gâlceavă pentru o fată frumoasă de-a Evei? Ceartă între evanghelici?

— Nici un nobil nu-ți adoptează felul de interpelare a bibliei în forma cum o faci — zise Riviere.

— Ce înșelăciune! Nu ști, că înțelegem lumina acesteia înaintea lui Dumnezeu și dimica?

— Da știu la tot cazul, că unii oameni cu înclinații interpretează fals biblia, o interpretează conform faptelor lor rele — a replicat Hugo.

Caleb s'a infuriat.

— Adevărat — zise Habacuc — făcând un semn de aprobare. — Deja și mamonul a interpretat biblia pentru perirea lui Adam. În ziua de azi nu poți opri pe nime dela interpretarea și explicarea bibliei fiecare are voie liberă să facă ce vrea și prin urmare nu pot să opresc nici pe dl Belzebub.

Caleb n'a reflectat nimic la cuvintele lui Habacuc.

— Dle — zise după puțină cugetare, dta te cugeți ca un nobil și vorbești conform conștiinții dtale, dar eu mă cuget, ca un serv a lui Dumnezeu. O frumuseță de femeie pentru mine e nimic. — Poți să ne acuzi înaintea lui Coligny, dar acuza tot nu ne va schimba planurile, ce avem să le îndeplinim. — Că ce avem să facem? Ne spune cartea a patra lui Moisi la cap 31: „Pentru ce crutați și nu uciideți femeile? Nu acestea au înșelat pe fiii lui Balaam și au adus păcat asupra voastră? Pentru aceea uciideți și pe bărbați și pe femei!“ În seamnă-ți bine, că despre femeile amalehiților se spune: „nu acestea au înșelat pe fiii lui Izrail“? Și eu te întreb dle marquis au nu și azi frumoasele femei ale amalehiților, femeile catolice, înșală pe tinerii evanghelici? Nu fiicele lui Belial seduc și azi pe fiii lui Dumnezeu? Pentru aceea îndeplinim noi spusele sf. Scripturi: „uciideți pe femeile seducătoare!“

Riviere cunoștea ce-i drept furia nebună a hugenoților față de catolici și chiar pentru aceea nu s'a amestecat în afacerile lor. El n'a luptat ca protestant împotriva catolicilor, ci ca adeptul unei partide față de cealaltă. Și deoarece partida lui era calvină el încă să împărtășia cu vederile lor religioase.

Nici când n'a luat parte la dispute religioase, ci acelea le-a lăsat pe seama teologilor. L-au ațîțat însă mult nedreptățile catolicilor, despre cari se vorbea mult în tabăra lui Coligny. — Că acelea au fost adevărate, el n'a cercat nici odată să se convingă. — Când însă calvinii voiau să ucidă o fată nevinovată, ca Blanca, el a început să-i urască din tot sufletul. Samuil Caleb s'a bucurat din inimă când uciderea catolicilor o interpreta chiar din biblie. Hugo avea să dea un răspuns pozitiv lui Caleb.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

De vorbă cu sătenii. Gânduri și îndemnuri. De Alesandru Lupeanu, editură și tiparul „Carmen“ Petru P. Barițiu, 1912. Pagini 140. Prețul 70 fileri cu porto cu tot.

La noi românii, până în vremile mai apropiate, nu s'a pus o îngrijire mai deosebită pe cărțile și tipărițiile menite poporului. Nu sunt așa de îndepărtate zilele, când cetitorii dela sate puteau să aștepte pentru dansii singur cărțile de visuri ale iconarilor dela târguri. Scriitorii noștri, aproape toți, își căutau cetitorii mai ales dintre cărturari. Anumit numai la popor s'au gândit foarte puțini. În zilele de acum însă, cari trebuie să fie ale deplinei și obșteștii luminări, ochii tuturor sunt îndreptați spre sate. Așezămintele noastre culturale și-au pus ca

cea mai de frunte țintă al lor ridicarea la lumină, prin carte, a poporului. Și aceasta țintă trebuie să fie a noastră a tuturor.

Cărticica, care a eșit acum de sub tipar, voește să fie o unealtă a luminării celor mulți. Cuprinde o seamă de îndemnuri foarte potrivite pentru săteni. Gânduri și povețe actuale prinse în bucăți ușoare, în povestiri ici-colo, cari se vor citi cu plăcere. E vorba aci despre carte și foloasele ei, despre îndemmurile firii, despre lege, apoi învățături despre Barițiu, Cuza Vodă, Basarabia, Stroiescu, Fapta bună, Credința, Curățenie, Cruțare, America și altele. Limba e pe înțelesul tuturor, dar ținută în aceeași vreme la înălțime literară. Autorul, Alesandru Lupeanu (Melin), e unul dintre bunii mânători ai penei din generația tineră. E cunoscut de cetitorii revistelor și gazetelor noastre.

Cărticica cuprinde nouă coale de tipar și e relative, cea mai ieftină carte apărută de curând la noi.

De vânzare la tipografia „Carmen“, în Cluj—Kolozsvár, str. Ferencz József 58, și la toate librăriile românești. *Prețul 70 fileri cu porto cu tot.*

„*Consinzeana*“ nr. 36, cu următorul cuprins bogat și variat: Al. Ciura: Cucerirea Vazduhului, T. Murășan: Cât de mândră-i astăzi... (poezie), Ion Agârbicean: Zile de tăcere (schită), T. L. Blaga: Povestea unui picur de apă, I. U. Soricu: Frângurele (poezie), Otilia Cozmuța: Din țara Micadoului, Viara din Bihor: Romanta rozelor femeii blonde (poezie), H. Fogazzaro—D. Tomescu: Misterul poetului (roman), Flori de-o zi: Leontina: Scrisoarea unei prietene, R. Milescu: Strofe, R. M. Să palmuiască o damă? * * Divortul în China, O grevă interesantă, Scriitori dela Redacție, Ghicitori, Ilustrații.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor responsabil: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Calfă tină ră și Învățăcel:

Se primește în prăvălia de
manufactură la jos numitul

August Stupariu

Balázsfalva.

(85) 4—6

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, sa-loane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 88—104 (Központi városháza mellett).

Săpunul-cosmetic

desinfectant Szt. László

din Cluj (al lui Heinrich), ajuns acum la renume mondial, e o adevărată comoară la casă. Este un prezervativ sigur împotriva boalelor infecțioase. Afară de aceasta, pe lângă substanțele sale distincte, de a ridica fineța pielii, prin mireazma sa de tot aleasă a devenit un articol cosmetic de primul grad.

Se poate căpăta pretotindine. Prețul unei bucăți e 70 fileri.

(69) 9-?

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj*. — Prețul freat 220 cor.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeunu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la *Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj*. — Prețul tabloului cor. 150 fil.

Arverési hirdetmény.

Torda—Aranyosvármegye közig. erdészeti bizottságának 2082/911 és T. M. 91858/911 szám alatt a felsőpodságai „szegazsé” gör. kath. egyház erdejéből kihasználásra engedélyezve lett körül belül 1092 k. hold bükkfa erdő.

Ennek fatömege körülbelül 7080 m³ bükk hasáb fa és 4720 m³ dorong fa. Összesen: 11800 m³.

Ezen erdő eladására az árverés Alsószolcsván 1912 év szeptember hó 15-én a körjegyzői irodában d. e. 10 órakor fog megtartatni.

A hivatalosan megállapított becsérték mint kikiáltási ár 18880 korona (Tizen-nyolcezerenyolcszáznyolcvan korona).

Szabályszerűleg kiállított és 10% bánatpénzzel felszerelt írásbeli ajánlatok az árverés előtti napokon legkésőbb az árverés napján d. e. 9 óráig Alsószolcsván lakó Heczegán József gör. kath. lelkészhez adandók be.

Szabálytalan és hiányosan felszerelt utó és távirati nemkülömben becsáron aló ajánlatok visszautasítottak.

Az árverési feltételek és részletes becslési adatok a tordai m. kir. állami erdő-hivatalnál, a topánfalvi járási m. kir. Erdő-gondnokságnál valamint Alsószolcsván lakó Heczegán József gör. kath. lelkésznel a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Alsószolcsva, 1912, április hó 23-án.

Hogian Ioan.

gondnok.

(92) 1-1

Heczegán József

gör. kath. lelkész.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania”

==== SIBIU ====

Strada Csnădiei 1-5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plată simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5.275.798.23
Capitale asigurate pe viață achitate	"	5.146.556.86
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127.763.744—
	viață	10.931.322—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2.520.492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu eșecuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

15 84-7

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeieștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se speadează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va țixă ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.